

кўчириш ҳамда сонетнинг вазн, хижо, турок, кофия сингари талабларига риоя этиш жиддий мушкуллар туғдиради. Вильям Шекспир сонетларни аслиятдан ўзбекчалаштирган Ж. Камол ана шундай ғовлардан мувафаккият билан ошиб ўтган алоҳида таъкидлаш керак. Бунга ўша таржималарининг инглиз тилига қайта тағлама таржимаси асосида ҳам ишонч ҳосил қилиш мумкин. Масалан, В. Шекспирнинг биринчи сонети биринчи катрени дастлабки икки мисраси аслиятда қуйидагича

From fairest creatures we desire increase,
That thereby beauty's rose might never die...

Унга Жамол Камол таржимасининг инглизчага тағламаси анча яқин:

Истаимиз, гўзаллар бўлсин зиёда,
Гўзаллик барқ уриб, яшнасин абад.
(We want the beauties to get more beautiful,
Let the rose flourish and never die).

Юсуф Шомансур таржимаси эса аслиятдан бир мунча узоқлашиб қолган:

Гўзаллик барқ урсин, сўлмасин, дея,
Аъло новдалардан кутамиз ҳосил.
(While awaiting the sprouts to yield fruits
We want the beauty to get flourished).

Энг қизиғи, дастлабки сатрлардаги аслият мазмунидан узоқлашиб хулосани ҳам бошқача қилиб қўйган

Етилажак ҳосил бўлмасин ҳазон!
(Do not allow the harvest to perish!)

Тўғри, Жамол Камол таржимасидаги сўнги сатрларни ҳам тўла адекват деб бўлмайди. Бироқ у аслиятга тақдим этиш муҳим аҳамиятга эга. Вильям Шекспирнинг ўзбекчалаштирилган сонетлари Чўлпон, Ғафур Гулом, Максуд Шайхзода, Юсуф Шомансур, С.Маршак, Жамол Камол таржимонлари томонидан таржима қилинган.

Адабиётлар

1. Уильям Шекспир. Сонеты. С.Я.Маршак. – Харвест: 2011.
2. Казакова О.В. Особенности художественного перевода. 2006.
3. Салодуб Ю.П., Альбрехт Ф.Б., Кузнецов А.Ю. Теория и практика художественного перевода. – М.: Академия, 2005.

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақола улуғ инглиз драматурги, жаҳон адабиётининг энг машҳур намоёнаси Вильям Шекспир ижодига бағишланган бўлиб, унинг ижодини ўрганиш катта аҳамият касб этганидек, унинг ижодининг таржимасини ҳам оммага тақдим этиш муҳим аҳамиятга эга. Вильям Шекспирнинг ўзбекчалаштирилган сонетлари Чўлпон, Ғафур Гулом, Максуд Шайхзода, Юсуф Шомансур, С.Маршак, Жамол Камол таржимонлари томонидан таржима қилинган.

РЕЗЮМЕ

Данная статья посвящена творчеству великого английского драматурга Уильяма Шекспира, известного представителя мировой литературы, и представить публике перевод его произведения так же важно, как и изучить его творчество. Узбекизированные сонеты Уильяма Шекспира переводили такие переводчики как Чолпон, Гафур Гулам, Максуд Шайхзода, Юсуф Шомансур, С.Маршак, Джамаль Кемаль.

SUMMARY

This article is devoted to the work of the great English playwright William Shakespeare, the most famous representative of world literature, and it is just as important to present the translation of his work to the public as to study his work. The Uzbekized sonnets of William Shakespeare were translated by such translators as Cholpon, Gafur Ghulam, Maksud Shaikhzoda, Yusuf Shomansur, S. Marshak, Jamal Kemal.

SAG'INBAY IBRAGIMOV POEZIYASINDA KISHI LIRIKALIQ JANRLAR HAM OLARDA MAZMUN HAM FORMA BIRLIGI

A.B.Satbaev – stajyor-izleniwshi

Berdaq atindagi Qaraqalpaq mámleketlik universiteti

Tayanch soʻzlar: obraz, mazmun, shakl. ianr. ikkilik, uchlik. toʻrtlik, lirik subyekt, aforistik xarakter.

Ключевые слова: образ, содержание, форма, жанр, двустийшие, трехстишия, четверостиший, лирический субъект, афористичный характер.

Key words: image, content, form, genre, tercet, quatrains, lyric subject, aphoristic character.

Ádebiyatta kórkem shıǵarmaǵa qoyılatuǵın bir qatar talaplar bar. Solardıń biri - lokalizm yaǵnıy qısqaalıq. Lirikalıq shıǵarmalarda qısqa qatarlar arqalı kóp qatlamlı pikirlerdi bildiriw múmkin.

Qazaq ádebiyatshısı Á.Tájibaev: «Lirik shayır ómirge

talaqlaridan keliib chikiib, epitetisiz ishlatıladı.

Жамол Камол сатрларни инглизча аслиятга анча мос тарзда ўгирган:

Within thine own buduriest thy content
And, tender churl, makest waste in niggarding...
Хасислик айлабон этасан исроф,
Куртакни махв айлаб ботининг аро...
(You are wasting while being greedy
And burying the bud in your heart...)

Жамол Камолнинг В.Шекспир сонетларидаги асл мазмун, руҳни ифодалаган таржимаси тилимизнинг имкониятлари бениҳоя кенглиги, ўзбек тили инсон ҳаракатининг – ҳолати, кечинма, ҳиссиётларига ҳос жамики нозикликларини жуда аниқ акс эттира олишида далолат беради.

В.Шекспир сонетлари мавжуд таржималарини таққослаш шуни кўрсатдики, таржима жўн иш эмас. Таржима – машаққатли изланишдан иборат ижодий жараёндир. Таржимда нафақат муаллифнинг, балки таржимоннинг ҳам ижодкорлик маҳорати акс этади. Жамол Камол сонетларни ўзбекчалаштиришда аслиятдаги мазмунни чуқур англаган ва инглизча сўзларнинг тилимиздаги энг муқобилини топа билган. Шоирнинг бу борадаги маҳоратини алоҳида таъкидлаш керак. Чунки инглиз тили дунёдаги энг бой тиллардан бири саналади. Бу тилда ҳам битта сўз худди ўзбек тилидаги каби бир неча маънони билдиради. Баъзи сўзлар қандай маънода қўлланганини матн билан тўла танишиб чикмагунча билиб бўлмайди. Аслиятдан беҳабарлик ва ўзбек тилидаги сўзларнинг товланишларини юракдан ҳис қилмаслик оқибатида аксарият Жаҳон шеърят намоёндаларининг ўзбекчалаштирилган шеърлари оддий гаплар йиғиндисидай таасурот уйғотади. В.Шекспир сонетлари таржимаси эса улар худди ўзбек тилида битилгандек.

qısqalıqtıń áhmiyetin túsındiredi. Al, túrkiy xalıqlar ádebiyatında kishi lirikalıq qosıqlardıń formalıq ózgesheliklerin úyrengen ilimpaz O.Gaylieva óz dissertaciyalıq jumısında: «Kishi formalar ózleriniń este qalıwı, bir soqqı menen oqıwshı sanasına mórleńiwı menen individuallasadı» [1:25] dep bunday qısqa formaların mazmunıǵa qatnası máselesine toqtalıp ótedi.

Biz bul maqalamızda zamanagóy qaraqalpaq ádebiyatınıń belgili wákili S.Ibragimov poeziyasındaǵı kishi lirikalıq formaların mazmun hám forma birliǵi máselesin úyreniwdi maqul kórdik.

Ekiliklerde mazmun hám forma birliǵi. Kishi lirikalıq formaların biri bolǵan ekilikler juwmaqlanǵan poetikalıq pikirdi ańlatadı hám orıs ádebiyatında «dvustishie», shıǵıs ádebiyatında «fardlar», al qaraqalpaq ádebiyatında ápiwayılastırıp «kishi lirikalıq forma» yamasa «ekilikler» dep ataladı [7:186]. Ekilikler formalıq jaqtan kishkene bolǵanı menen onda keń mazmun jaylasadı, pikir tıyanaqlı, ıqsham hám aforastlık xarakterge iye boladı.

Házirgi qaraqalpaq lirikasında ekilik qosıqlar dóretip kiyatırǵan shayırlardıń biri bolǵan S.Ibragimov dóretywshiliginde bul forma arqalı kórkem mazmundı jetkerip beriwde avtorıń jekke stilik ózgeshelikleri kózge taslanǵanın kóremiz. Shayırdıń ekiliklerinde pikir erkin berilip, soǵan jarasa forma da erkin boladı. Sol sebepli de buwın sanlarına, uyqaslarǵa itibar qaratılmaıdı, qosıqtıń poetikalıq mazmunı hám kórkem pikir baslı orınǵa qoyıladı. Bul arqalı formadan góre mazmun jetekshilik etedi degen pikirden jıraqpız. Shayır bul eki dialaektikalıq birlik ortasındaǵı baylanıstı támiyinlewde óziniń dóretywshilik usıllarınan sheberlik penen paydalanadı yaǵnıy qatarlar arasında sintaksislik baylanıs kúshli bolıp, eki qatarıdaǵı sózler birigip bir semantikalıq hám sintaksislik birlikti – gápti payda etedi. Mısalı:

Peshmannıń kepsheindeǵı ılay beline
salmaq bolsa – imarat shala qaladı [4:210]

Qospa gáp formasındaǵı bul ekilikte pikirler izbe-izliliǵı uzın sıziqsha arqalı bólip berilgen. Sızıqshanıń emocianal-ekspressivlik xızmetinen kórkem shıǵarmalarda keń paydalanıladı. Ol bóliwshi irkilis belgisi bolıp, sóylewshiniń oy-pikiriń qısqa, ıqsham, stillik hám intonaciyalıq jaqtan anıq uǵınıwın támiyinleydi [2:123]. Sonlıqtan, shayır óz pikirin ótkirlestiriw maqsetinde uzın sıziqshadan stillik talapqa bola paydalanǵan.

Biz tallap atırǵan ekilikte pikir pútkilley metaforalasqan. Shayır ápiwayı peshman (usta) hám onıń jumıs procesi tuwralı sóz etkendey bolıp túyilgeni menen negizinde avtorıń ómirge bolǵan kózqarasları bayan etilgen. Ustani – insan, kepsheindeǵı ılaydı – dárt (sinawlar), imarattı – ómir dep túsınsek, insańǵa dártler (sinawlar) awırlıq etse, insan olar aldında ázzi qalsa ómir súriwi qıyınlasıwın ańlaymız. Shayır mine usınday úlken filosofiyalıq mánini kishkene qosıq forması bolǵan ekilikke sheberlik penen jaylastıra alǵan.

Bul dánler nish urmaydı, bul dánler shiriydi,
Bul dánler bul topraqqa túspewi kerek edi... [4:265]

Filosofiyalıq mazmunǵa iye bolǵan bul ekilikte «dánler» metoforasın qollanıw arqalı shayır ózi aytajaq pikirlerdi awıspalı mánige quradı. Turmistan túygen tájiriýbeleri hám dúnyaǵa bolǵan kózqarasların sáwlelendiriwde anafora usılınan paydalanıwı emocianal tásirshenlikti hám qatarlar arasındaǵı logikalıq baylanıstı jáne de kúsheytiwge sebepshi bolǵan. Dánler obrazı insannıń taǵdiri, onıń qáteleri tımsalında berilgen. Qátelerdiń insan ómirinde heshnársege jaramaytuǵınlıǵı, paydasızlıǵı hám ulıwma bolmaw kerekligi ekilikte obrazlılıq penen bayan etilgen.

Táńirim, Jaqsılıq, Ádalat dedim –
usı minajatta ótedi ómirim [4:183]

Bul ekiliginde shayır álem hám adam ortasındaǵı koncepciyaǵa óziniń qatnasın bildiredi. Táńrige, jaqsılıqqa hám ádalatqa jaqın bolıwǵa umtılwın, bul maqset pútkil

ómirin qamtıp alatuǵının jazadı. Shayır hár bir sózge júk taslap, usı arqalı qosıqtı óz talǵamına saykeslestiredi. Bul ekilikte qollanılgan «minajattı» sózi ózinde úlken wazıypanı jámllestirgen. Minajattı sózi leksikalıq jaqtan bir neshe mánige iye bolıp, olardıń hámmesi Islam dini menen baylanıslı [8:640]. Demek, shayır jasawdaǵı principlerin dinimizdegi wazıypalar – Táńrige isenim, jaqsılıq islew hám ádalatlı bolıw menen baylanıstıradı hám bunı ómirdegi áhmiyetli nárseler dep esaplaydı. Sol sebepli bul sózler qosıqta bas háripler menen jazılǵan. Ekiliktegi formalıq ıqshamlılıq hám lirikalıq qaharman keshirmeleriniń kesiliskeń noqatında payda bolǵan poetikalıq juwmaq qosıqqa aforistlik mazmun bergen.

S.Ibragimov ekiliklerinde uyqasqa kóp itibar qaratılmaıdı. Onda pikir, mazmun basshılıqqa alında. Biraq, ırǵaq, buwın sanı mazmunıń sulıw bolıp jetkiziliwine óz úlesin qosadı. Shayır ishki sezimlerin ırǵaq, ritm járdeminde jetkizip bere alǵan. Ol jerde uyqas qatnaspaǵan bolsa da qosıq júdá tásirli bolıp shıqqan. Uyqastıń lirikadaǵı xızmeti jóninde professor Q.Orazımbetov bılay jazadı: «Geypara qosıq formalarında uyqastıń hálisizleniw (verlibr – erkin qosıq), pútkilley joǵalıw (nasriy qosıq) jaǵdayları da bar. Bunı ádebiyatıǵı unamsız qubılıs emes, al ondaǵı integraciya procesi, onıń mümkinshilik shegaraların keńeytiwge bolǵan kórkem izlenisler nátiýjesi dep qaraw tuwra boladı» [7:258] dep jazadı. Haqıyqatında da, uyqas hálisiz bolǵan kishi lirikalıq formalarda tiykarǵı diqqat mazmunǵa qaratıladı hám tańlanǵan ıqsham forma arqalı shayır ideyası ashıp beriledi. Biz tallawǵa alıp atırǵan ekiliklerde shayır mazmun hám forma birliǵin saqlawda ayrıqsha jetiskenliklerge eriskenligin kóriwimizge boladı.

Demek, S.Ibragimov ekiliklerinde intellektuallıq pikirlewge umtılwı, fragmentar oy-pikirler arqalı mazmundı jetkeriw hám sózlerde qollanıwda stillik ózgeshelikler kórkem mazmunıń forma menen saykesligin támiyinlegen.

Úshliklerde mazmun hám forma birliǵi.

Házirgi qaraqalpaq lirikası mazmunlıq hám formalıq jaqtan kóp túrlilikke iye. Shayırlar dóretywshiliginde keń túrde qollanıw atırǵan jetekshi lirikalıq formaların biri úshlikler bolıp tabıladı. Úshlikler payda bolıwı qaraqalpaq folklorına barıp taqaladı. Sol menen birge bizniń ádebiyatımızǵa basqa túrkiy hám dúnya xalıqları ádebiyatınan kirip kelgen.

Úshliklerge qaraqalpaq lirikasınıń formalıq jaqtan izertlegen ilimpaz Q.Orazımbetov bılayınsha anıqlama beredi: «Úshliklerde fragmentar lirikaǵa tán sıpat kózge taslanadı, kórkem mazmun fragmentlik qatarlar, miniyaturalıq obrazlar, mazmunǵa tikkeley tásir jasawshı detallar, predmetler arqalı jasaladı» [7:192]. Al, «Ózbek poeziyasında birlik hám úshlik qosıq poetikası» temasında dissertaciya jaqlaǵan Q.Yólchiev: «Úshlik degende ózine tán lirikalıq kompoziciya, pútin mazmun, qatań uyqas, ólshemge iye úsh qatarlı kishi lirikalıq janr túsiniledi. Úshlikler gárezsiz lirikalıq forma sıpatında óziniń belgileri, xayku, tercit sıyaqlı qosıqlardan ajralıp turadı. Úshlikler lirikalıq waqıyalıqtıń shırxların, bólimlerin súwretleydi. Qalǵanı bolsa oqıwshınıń sanası, kóz aldına keltiriwi hám dúnyaqarasında associativ pikirlew nátiýjesinde dawam etedi» [5:20] dep jazadı. Úsh qatarlı qosıqlardıń úshliklerden ayırmaslıqları bolsa izertleniwshi B.Zivarovanıń «Lirikada úsh qatarlı qosıqlar» maqalasında keltirilgen. Avtor «Kórkem ádebiyatta lirikalıq shıǵarmalar az kólem, qısqa qatarlar menen berilip, tereń mazmun, oy-sezimniń salmaqlılıǵı, joqarı dárejedeǵı kórkemlik sıpatı menen basqa janrlardan ajralıp turadı» [3:121] dep úsh qatarlı qosıq penen úshlikler ortasındaǵı ayırmaslıqlardı keltirip ótedi.

Qaraqalpaq lirikasında S.Ibragimov dóretywshiliginde úshliklerdiń eń jaqsı úlgielerin ushıratıw mümkün. Shayır bul janrǵa tiyisli qosıqlarında hár túrli mazmunındaǵı, turmısta ushırasatuǵın jaǵdaylar, lirikalıq qaharmanıń kewil-

кешirmelerin, sezimlerin jámlestirip beriwge umtılǵan.

Men qolıma alǵan gúller solǵanı,
men qolıma alǵan qustıń ólgeni –
awır qáteleri edi ómirdiń [4:83]

Shayır gúl, qus obrazları mısasında insan ómirindegi qáteler, onıń jeke táǵdırine ǵana tásir etip qoymastan, oǵan tutas bolǵan insanlar táǵdırine de qatnaslı ekenligin jazadı. Qosıq 11-11-12 tárzindegi buwın ólshemlerine iye hám uyqas derlik qatnaspaǵan. Intonaciya hám ritm shıǵarmanıń mazmunın kúsheytiwge xızmet etip tur. Anaforalardıń qollanıwı lirikalıq qaharmannıń psixologiyalıq halatın sáwlelendiriwge ayrıqsha úles qosqan.

«Kishi lirikalıq qosıqlarda lirikalıq waqıya, barlıq xronotopı kóp jaǵdaylarda belgili bir máwritlerdegi kewil-keshirmeler arqalı súwretlenedi. Bul jerde sezim barlıqtan alınıp, barlıq lirikalıq kompoziciyanıń kulminaciyalıq noqatın, lirikalıq syujetin tiykarında bayan etiledi» [6:136]. Bunday kishigirim waqıyalar, mikrosyujetler biz talap atırǵan shayır dóretiushiliginde de qollanılgan. Mısalı:

Sen ózińe kelgen wáhiydi
añlamadıń yáki qáte túsindiń –
ámelleriń járiya etedi [4:203]

Bir qaraǵanda qosıqta heshqanday háreket sezilmeydi. Biraq, bunda eki obyekt (obraz) ortasındaǵı kishkene bir epizod bar. Yaǵnıy birinshi obraz (Sen) ózine kelgen ekinshi obrazdı (Wáhiydi) añlamagan yamasa onı túsiniwde qátelerge jol qoyǵan, buni bolsa sol obrazdıń háreketleri áshkaralap tur. Bunda anıq bir waqıtlıq yamasa keńislik belgilew qıyın. Qosıq ótken máhál formasında jazılıp, formada uyqas joq, 9-11-10 túrindegi buwın sanlarına iye. Shayırdıń birinshi obrazǵa ayrıqsha dıqqat qaratqanı seziledi hám bul qosıqta turmıs faktleri mistikalıq túsiniqler menen baylanıslı súwretlengen. Wáhiydiń keliwı kópshilik folklorlıq, dinge baylanıslı shıǵarmalarda ushırasadı.

Shayır óz úshliklerinde bir qatar ózine tán formalıq izlenislerdi de ámelge asırǵan. Máselen, shayırdıń bir neşhe

úshlikleri redifli uyqasqa qurılǵan bolıp, mazmun menen formanıń sáykesligin támiyinlewge erisilgen.

Aq aydarhanıń óziniń haqıyqatı bar,
qara aydarhanıń óziniń haqıyqatı bar.

Aydarha emeslerdiń de óziniń haqıyqatı bar. [4:103]

Dáslepki úshlikte bir sóz (sóyleydi), ekinshi úshlikte dáslepki eki qatarda tórt sóz (aydarhanıń óziniń haqıyqatı bar) hám sońǵı qatarda eki sóz (haqıyqatı bar) qaytalanıp, redifli payda etken. Bul bolsa pikirdiń ótkirlestirilip beriliwine sebepshi bolǵan.

Úshliklerde mazmun hám forma birligin saqlawda shayır pikirlerdi jiynaqlap, anıqlastırıp bergen hám bul ushın jiynaqlı úsh qatardan ibarat lirikalıq forma - úshliklerden maqsetke muwapıq paydalana alǵan.

Ulıwmalastırıp aytqanda, kishi lirikalıq formalar zamanagóy qaraqalpaq poeziyasındaǵı háreketshen formalar esaplanadı. Búgingi globallasqan, virtuallıq háwij alǵan dúnyada insannıń ádebiyatqa, poeziyaǵa waqıt ajratıwǵa imkanı bolmay atırǵanı heshkimge sır emes. Uzun tekstlerdi, sozılmalı gáp dizbeklerin oqıw múmkınshılıǵınıń azlıǵı kishi lirikalıq formalarlıq tez pát penen rawajlanıwına túrtki bolmaqta. Sebebi, qısqa qatarlar arqalı da kóp mánini añlawǵa, olardan jeterlishe ruwxıy azıq alıwǵa bolatuǵınlıǵı, ádebiyatta lokonizmge ayrıqsha talap dep qarawshılıq hám shayırlardıń mazmun hám forma barısındaǵı izlenisleri mikrotekstlerdiń, biz aytıp ótken ekilik, úshlik hám tórtliklerdiń házirgi ádebiy processte belsendilik etiwın támiyinledi.

Qaraqalpaq poeziyasında óziniń stillik ózgesheligi menen basqa dóretiushilerge uqsamaǵan intellektuallıq lirika wákili S.Ibragimov poeziyasında kishi lirikalıq formalar mazmun-mánisi hám formalıq-strukturalıq dúzilisi jaǵınan reformalanıp, dúnya ádebiyatına tán belgilerdi ózinde jámlestirdi. Sonlıqtan da, biz shayır S.Ibragimovtı qaraqalpaq milliy poeziyasındaǵı kishi lirikalıq formalarlıq sheberi, rawajlandırıwshısı dep sanasaq qáte bolmaydı.

Адебиәтлар

1. Гайлиева О. Мустақиллик даври туркий халқлар лирикасида шаклий изланишлар ва уларнинг типологияси (Ўзбек, қорақалпоқ ва туркман лирикаси мисолида). Докторлик (DSc) диссертацияси автореферати. –Нукус: 2019.
2. Dáwletov M. Házirgi qaraqalpaq orfografiyası hám punktuaciyası. –N.: «Ilm», 2013.
3. Зиварова Б. Лирикада үш қатарлы қосықлар. –Н.: «Эмиўдәрә», 2012. №3.
4. Ибрагимов С. Таңдамалы қосықлар. –Нөкис: «Билим», 2016.
5. Юлчиев К. Ўзбек шеъритади бирлик ва учлик шеър поэтикаси. Филология фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) диссертацияси автореферати. –Фарғона: 2017.
6. Йўлчиев Қ. Рауф Парфи учликларида макон ва вақт категорияси. // Buxoro davlat universiteti ilmiy axboroti. 2019/2 (74).
7. Оразымбетов Қ. Таңдамалы шығармалар топламы. Еки томлық I том. –Нөкис: «Билим», 2018.
8. Ўзбек тилининг изоҳли луғати. Том 2. –Тошкент: «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» Давлат илмий нашриёти. 2006.
9. Тәжібаев Ә. Қазақ лирикасы тарихынан. –Алматы: «Қазақтың мемлекеттік көркем әдебиет баспасы», 1960.

РЕЗЮМЕ

Maqolada zamonaviy qoraqalpoq adabiyoti vakili S.Ibragimov ijodida qo‘llanilgan kichik she‘riy shakllar, mazmun va shakl uyg‘unligi, shoirning o‘ziga xos uslubi tadqiq etildi.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматриваются малые поэтические формы, используемые в творчестве представителя современной каракалпакской литературы С.Ибрагимова, гармония содержания и формы, неповторимый стиль поэта.

SUMMARY

The article discusses small poetic forms used in the work of the representative of modern Karakalpak literature S. Ibragimov, the harmony of content and form, the unique style of the poet.

ҚАРАҚАЛПАҚ, АНГЛИЧАН ХАЛЫҚЛАРЫ ЕРТЕКЛЕРИ. ЕРТЕКШИЛЕРДИҢ ТУТҚАН ОРНЫ, АТҚАРЫҰШЫЛЫҚ ШЕБЕРЛИГИ

З.К.Сайтова - ассистент оқытушы

Әжсинияз атындағы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институты

Таянч сўзлар: фольклор, образ, эртак, фантастика, сеҳрли, миф, воқия, пари. дев, кушлар, олма.

Ключевые слова: фольклор, образ, сказка, фантастика, волшебный, миф, случай, фея, великан. птицы, яблоко.

Key words: folklore, character, tale, fantastic, magic, myth, event, fairy, giant, birds, apple.

Халық арасында айтылып жүрген ертеклердиң барлығының да дәслеп дәретіўшиси болады. Бул әжайып дәретпелерди бир адам айтады да, соңынан аўыздан аўызға өтип халықлық сыпат алады. Усы ха-

лықлық шығармалар вариантласып, формасы өзгергени менен мазмунын сақлаған халда көбейип бара береді.

Қарақалпақ фольклортаныўына байланыслы әдебиетларда, қолланбаларда мынадай мағлыўматлар бар: